ఎదురులేని మనిషి

ఎన్టీఆర్ జీవితచరిత్ర

– డా. నందమూరి లక్ష్మీపార్వతి

(క్రిందటి సంచికనుంచి కొనసాగింపు)

ఊరంతా వెంకట్రావమ్మని లక్ష్మయ్యని పెళ్ళికూతుర్ని పెళ్ళికొడుకుని చేస్తున్నారు. రోజురోజుకీ శుక్లపక్ష చంద్రునిలా వాళ్ళిద్దరిలో పెళ్ళికళ పెరిగిపోతున్నది. బంధువులందరికీ ఆహ్వానాలెళ్ళాయి.

చాకలి వీరన్న శుభలేఖలు పుచ్చుకుని గ్రామగ్రామం తిరిగి ప్రత్యేక పిలుపునందించి వచ్చాడు. వెంకమ్మ వారం రోజులు ముందేవచ్చింది. అప్పటికే కాట్రగడ్డ చెంచయ్య వివాహం అయింది. ఆయన తన భార్య కృష్ణవేణమ్మను పంపాడు. పొట్టిపాడు నుండి సూరయ్యగారి కోడళ్ళంతా వచ్చారు. ఇళ్ళంతా సున్నంతో పెళ్ళివాసన వేస్తున్నది. పచ్చటి తాటాకులు, కొత్త బొంగులు తెచ్చి ఇంటిముందు పెద్ద పందిరేసారు. పందిరి గుంజలకు కొబ్బరాకులు కట్టారు. సగ్గుబియ్యం జావ, పప్పుచారు పొయ్యటానికి కొత్త రాతి గాబులు చేయించి పెట్టారు. ఆ రోజు ఉదయం లక్ష్మయ్య తలకు నూనె అంటి కాళ్ళగోళ్ళు తీసి తలంటుపోసారు. తరువాత దేవాలయంలో శాస్త్రోక్తంగా ఆంబోతు కళ్యాణం జరిపించారు.

పెళ్ళికోసం తరలివచ్చే పెళ్ళికొడుకు కోసం పూలపల్లకీ పంపారు. విడిదికోసం ఆగిన చెరువు కట్టమీదకు ఎదురుకోళ్ళు వెళ్ళాయి. పానకపు బిందెలతో మేజువాణి బృందం, బాండుమేళం, మరికొన్ని వాయిద్య విశేషాలు వెళ్ళాయి. బావమరిది వరసైన కుర్రాడు బావగారి కాళ్ళుకడిగి ఉత్తరీయంతో తుడిచాడు. సాదరంగా పెళ్ళిపందిరి దగ్గరకు తీసుకువచ్చారు. పూలతో అలంకరించిన పెళ్ళిపందిరి, సన్నాయిమేళం పెళ్ళికొడుక్కు స్వాగతం చెప్పాయి.

అక్కడ సన్నాయి మేళం పెళ్ళికొడుక్కి ఆహ్వానం పలికింది.

తెల్లటి గుడ్డ పరచిన పీటపై కొత్త పెళ్ళికొడుకుని కూర్చోబెట్టారు. పెళ్ళికూతురుతో గౌరీపూజ చేయించి మేనమామ గంపలో కూర్చోబెట్టుకుని నెత్తిమీద మోసుకుని వచ్చి మరో పీటమీద కూర్చోబెట్టాడు. మధ్య తెరకట్టారు. పెళ్ళి పందిరంతా ఆనందోత్సాహాలతో కేరింతలు కొడుతున్నది. ఆడవాళ్ళు ఒకళ్ళ నగలు మరొకళ్ళు పరిశీలించుకుంటున్నారు. చీరలు పట్టిపట్టి చూసి ధరలడిగి మరీ తెలుసుకుంటున్నారు. ముహూర్తం దగ్గిరపడింది. అత్తగారు లేకపోవడంతో రామయ్య దంపతులే పీటల మీద కూర్చుని కాళ్ళు కడిగి కన్యాదానం చేసారు. పురోహితుడు జీలకర్ర, బెల్లం వధూవరుల నెత్తిమీద పెట్టించాడు. ఒకవైపు భోజనాల కార్యక్రమం నిర్విరామంగా జరుగుతూనే ఉన్నది. పిలిచిన వాళ్ళు, పిలవని వాళ్ళు అందరూ వస్తున్నారు. ఇంత పెద్ద పెద్ద లడ్లు, అరచేతిని మించిపోయిన అరిసెలు, చిన్న గుండ్రాళ్ళంత పూర్ణాలు భోక్తల నోరూరిస్తున్నాయి. కమ్మగా కాచిన నేతివాసన వద్దనుకున్న వాళ్ళను కూడా తల తిప్పి చూసేట్లు చేస్తున్నది. మధ్య తెర తొలగించారు. పెళ్ళికొడుకుని, పెళ్ళికూతురిని పక్కపక్కనే కూర్చోబెట్టారు. పెళ్ళిదుస్తుల్లో చూడముచ్చటగా వున్న వాళ్ళిద్దరిని చూడటానికి అక్కడున్నవాళ్ళకి రెండు కళ్ళు చాలడం లేదు.

పురోహితుడు పచ్చటి మంగళసూత్రంతో కలసిన తలంబ్రాలు అందరి చేతుల్లో పెట్టి "మాంగల్యం తంతునానేన మమ జీవన హేతునా" అంటూ వేదమంత్రాలతో మాంగల్యధారణ జరిపించాడు. అందరూ అక్షింతలు చల్లాక తలంబ్రాల కార్యక్రమం మొదలయింది. అటువైపు కొంతమంది, ఇటువైపు కొంతమంది చేరి పోటీగా పోసుకోమని నూతన దంపతులను ప్రోత్సహించారు. ఇద్దరూ నెమ్మది వాళ్ళవటంతో ఆ కార్యక్రమం ప్రశాంతంగా జరిగిపోయింది. బంధువులంతా కానుకలు చదివించారు. రామయ్య తీసుకొచ్చిన కూచిపూడి బృందంవారు ఆడిన సీతారామకళ్యాణ నాటకం ప్రేక్షకులను ఎంతగానో ఆకట్టుకున్నది.

ఐదురోజుల వివాహ కార్యక్రమం ఆనందంగా జరిగిపోయిన తరువాత అప్పగింతల కార్యక్రమం మొదలయింది. 'పోయిరావమ్మా' అంటూ మేళం విషాదాన్నాలపిస్తుంటే ముత్తయిదువులంతా ఆశీస్సులిచ్చి కన్నీళ్ళతో సాగనంపారు. చంద్రమ్మ దుఃఖానికంతే లేదు. 'తన కళ్ళముందు పుట్టి కన్నబిడ్డలా పెరిగి, ఆ రోజు పరాయింటికెళ్ళిపోతున్నది. ఇక తమ పిల్లకాదుగదా' అని తలుచుకుని తలుచుకుని ఏడుస్తున్నది. వెంకట్రావమ్మ కూడా అక్కను వాటేసుకుని భోరున ఏడ్చింది. రామయ్య మనసులో గుబులుగా వున్నా పైకి వాళ్ళిద్దరిని మందలించాడు. వాకిట్లో సిద్ధంగా వున్న పూలపల్లికి దగ్గరికి భర్త చిటికెన వేలు పట్టుకుని, తల వంచుకుని నడిచిపోతున్న చిన్నకూతురిని చూసుకుని సూరయ్య పితృహృదయం కదిలిపోయింది. రెండు కన్నీటి బొట్లు రాలి చొక్కా మీద పడి ఇంకిపోయాయి. ఆ రోజు తన భార్య చనిపోతూ 'చిన్నమ్మాయి జాగ్రత్త', 'మంచి సంబంధం చూసి చెయ్యండి' అని చేతిలో చెయ్యేంచుకుని మరీ ప్రాణం విడిచింది. ఈరోజు తన భార్యకిచ్చిన మాట నెరవేర్చుకోగలిగాడు. అదీ తనకు ఆనందం, ఇక తనేమైనా ఫర్వాలేదు. తన బిడ్డ మంచి ఇంట్లో పడింది. ఇంతే చాలు అనుకుని తృప్తిగా నిట్టూర్చాడు.

కొత్త జంటను ఊరంతా చూసాక పల్లకీ చౌదరి ఇంటిముందు ఆగింది. వధూవరులకు ఎర్రనీళ్ళతో దిష్టితీయించి మహాలక్ష్మమ్మ కోడలివైపు మురిపెంగా చూసుకున్నది. చెదిరిన ముంగురులు, బెదురుతున్న కాటుకకళ్ళు, పచ్చని పారాణి పాదాలు, చెరగని చిరునవ్వుతో, మూర్తీభవించిన శాంతి దేవతలా మోహాన లక్ష్మీకళ తాండవిస్తున్న కొత్త కోడలును చూసే సరికి అత్తగారికి మనస్సులో ప్రేమ పొంగిపొర్లింది. ఇంటికి సిరి నడిచి వచ్చినట్టుగా అనిపించింది. 'రామ్మా!' అని ఆప్యాయంగా భుజం మీద చెయ్యేసి వాకిలిదాకా తీసుకెళ్ళింది. వాకిలి దగ్గర ముగ్గురాడపడుచులు అడ్డుపడ్డారు. "ఒదినా! మా అన్నయ్య పేరు చెపితేనే లోపలికి రానిచ్చేది - చెప్పు - ముందు పేరు చెప్పు"

అసలే మోహమాటం, బిడియం ఎక్కువగా వున్న వెంకట్రావమ్మ సిగ్గుతో మరీ మొగ్గలా ముడుచుకుపోయింది. తల మరీ క్రిందకు వాలిపోయింది.

"అన్నా! నువ్వన్నా చెప్పు"

"ఏంటమ్మాయ్ గొడవ. లోపలికి రానీ. తర్వాత చెప్పుకుందాం" లక్ష్మయ్య గొంతులో అంతకంటే మోహమాటం.

"అదేం కుదరదు. మగాడికి నీక్కూడా సిగ్గేనా! ముందు పేరు చెప్పి తర్వాత ఈ పళ్ళెంలో మా ముగ్గురుకీ డబ్బులు పెట్టు"

"సర్సరే. వెంకట్రావమ్మా నేనూ వచ్చాం. ఇయిగో డబ్బులు" పళ్ళెంలో వందరూపాయలుంచాడు.

"ఒదినా నువ్వు చెప్పు"

అసలు సమాధానమే లేదు. మహాలక్ష్మమ్మ కోప్పడింది. "ఏంట్రా మరీ ఆ పిల్లని ఎందుకిబ్బంది పెడతారు లోపలికి రానీయండి పాపం ఎంతసేపు నిలబడుతుంది" అని.

"అమ్మో! అప్పుడే కోడలెంత మురిపెమయింది."

"అమ్మా! నువ్వు మాట్లాడొద్దు. ఎంతసేపయినా ఒదిన అన్నయ్య పేరు చెపితేనే లోపలికి రానిచ్చేది"

మెల్లగా వినిపించని గొంతుతో వెంకట్రావమ్మ ఏదో చెప్పింది.

"నాకు వినపడింది. ఇక పదండని" లక్ష్మయ్య చెల్లెళ్ళను కసురుకోవడంతో వాళ్ళు గుమ్మం తొలిగి దారిచ్చారు.

పెళ్ళికి వచ్చిన బంధువులంతా తీరిగ్గా ప్రయాణాలు కట్టారు. బద్దకించిన వాళ్ళు ఇంకా రెండు రోజులుండిపోదాములే అనుకున్నారు. అప్పటి పద్ధతి ప్రకారం గర్భాదాన కార్యక్రమం ఆరునెలల తర్వాతే. ఈలోపు మూడు నిద్రలయ్యాయి. పదహారురోజుల పండగ జరిగింది. వేడుకలన్నీ ఘనంగా సంప్రదాయంగా ముగిసాయి. వెంకట్రావమ్మను రామయ్య తమ యింటికి తీసుకొచ్చేసాడు. ఆడుతూ పాడుతూ ఆరునెలలు ఇట్టే గడిచిపోయాయి.

ముహూర్తం నిర్ణయించమని వియ్యాలవారు కబురు చేసారు. అయితే రామయ్య చాలా విజ్ఞత వున్న వ్యక్తి. ఆయనకు సంతానం లేకపోవడంతో వెంకట్రావమ్మను తన బిడ్డగా పెంచుకోవడం వలన ఆమెకు పుట్టే సంతానం తన ఇంటి వారసుడు కావాలని ఆయన నిర్ణయించుకున్నాడు. అందుకే మంచి బిడ్డకావాలంటే తొలి సమాగమం మంచి ముహూర్తంలో జరగాలి అని ఒక నిర్ణయానికొచ్చి పెద్ద మద్దాలిలో వున్న కాశీ పండితుడి దగ్గరకెళ్ళాడు.

ఈ కాశీ పండితుడా ఊరాయనే. చిన్నతనంలో ఇంట్లో చిన్న దొంగతనం చేసి తంతారనే భయంతో పారిపోయాడు. ఆ ఊరు, ఈ ఊరు తిరిగి చివరకు కాశీ చేరుకుని నాలుగు సంస్కృతం ముక్కలు నేర్చుకుని కొన్ని ఉపనిషత్తుల వాక్యాలు ముక్కున బట్టుకుని ఇంటికి తిరిగి వచ్చాడు. కానీ జ్యోతిష్యం మీద మంచి పట్టు సంపాదించాడంటారు. ఇక ఆ చుట్టుపక్కల ఏ అవసరం వచ్చినా కాశీపండితుడిని కలవమనే వారు. రామయ్య పరిస్థితంతా వివరించాక ఆయన చాలాసేపు లెక్కలు గుణించి "రామయ్యా! నీ ఆశయం మంచిదే ప్రజాయై గృహమేథినాం' అని సంతానం కోసమే వివాహం. అందుకే భార్యాభర్తలు ధర్మ బద్ధంగా వ్యవహరించి మంచి మనస్సుతో ఉండగలిగితే తప్పక మంచి సంతానం కలుగుతుంది. సరిగ్గా ఈరోజు మొదలు సంవత్సరం ఆరునెలల ఐదు రోజులకు నేను చెప్పిన ముహూర్తం ఉన్నది. ఆ రోజు ఏర్పాటు చేసుకుంటే మంచి జాతకుడైన బిడ్డపుడతాడ"ని ఆయన చెప్పిన మాటలు పట్టుకుని రామయ్య నిమ్మకూరు తిరిగొచ్చేసాడు. సరైన ముహూర్తం లేదని వియ్యాలవారికి కబురెళ్ళింది. ఆడపిల్లవాళ్ళు ఇలా కబురు చేయటమేమిటని వాళ్ళు ఆశ్చర్యపోయారు. పైకి ఏమనలేకపోయినా లోపల్లోపల మధన పడ్డారు. పెళ్ళి అయిన తర్వాత కూడా కొడుకు మోడులా తిరగాల్సిన అవసరమేమిటని మహాలక్ష్మమ్మ బాధపడింది. లక్ష్మయ్య మనసులో ఏముందో దేవుడిక్కూడా తెలియదు. ఆయన పనులు మామూలుగానే జరిగిపోతున్నాయి. కాకపోతే పల్లెటూరు కదా! బుగ్గనొక్కుకోవటం, సూటిపోటిగా మాట్లాడటం ఎక్కువయింది. "ఎవరికీ లేని పద్ధతులన్నీ ఈ రామయ్యకే కావాలా! ఎప్పుడూ ఇన్లా ఇట్టాంటి ఇడ్డూరాలు" అని బాహాటంగానే విమర్శించారు. వియ్యాలవారు మధ్యవర్తుల చేత పదేపదే కబురు చేసారు, కోపం తెచ్చుకున్నారు. పట్టుదల విషయంలో ఎవరికి వారే ఘనులని పించుకున్నారు. రాకపోకలాగిపోయినవి. దేనికీ చలించకుండా మౌనంగా ఉన్నది వెంకట్రావమ్మ, లక్ష్మయ్య మాత్రమే.

రోజులు నెలలను ముందుకు నెట్టగా అతి కష్టం మీద కార్తీకమాసం వచ్చింది. చలిమాత్రం పులిలాగా పైన బడింది. జనం భయంతో పగలు కూడా ముసుగులు తియ్యడంలేదు. ఎక్కడ చూస్తే అక్కడ చలిమంటల తాలూకు బూడిద కుప్పలు దర్శనమిస్తున్నాయి. గ్రామంలో భక్తి ఎక్కువ కావటంతో చన్నీళ్ళ స్నానాలు, పూజలు మొదలుపెట్టారు. మగవాళ్ళంతా భజనలు కంఠతా పెడుతున్నారు. ఆ రోజు ఉదయం కూడా ఇంత చీకటిని ముసుగుతోపాటు నెత్తిమీదేసుకుని ఆడవారంతా ఊరి చెరువుకి బయలుదేరారు. చేతి సంచిలో పొడి బట్టలతో పాటు పూలబుట్టలో పూజాసామాగ్రి ఉన్నది. మంచు పట్టిన దిక్కులు నల్లటి తెరను కప్పుకుని మౌనంగా నిద్రపోతున్నాయి. వెలుగు చుక్కలు నీట మొలచినట్లు కార్తీకదీపాలు నీళ్ళమాటున ఒదిగి ఒదిగి వెలుగుతున్నాయి. ఇంతమంది ఆడవాళ్ళ ఒంటిస్పర్శ తగిలి ఏరుకూడా కొంచెం వెచ్చబడింది. తెచ్చుకున్న సామానంతా ఒడ్డున పెట్టి అందరూ మోకాటి లోతు నీళ్ళలో దిగగానే చల్లటి స్పర్శకు

శరీరాలు జిల్లుమన్నాయి. జుట్టు ముడులు విప్పి "శివ - శివా" అంటూ ఒక మునుగు మునిగారు. రేవులో క్రిందమెట్టు మీద పెట్టిన పసుపు మొఖానికి పట్టించుకుంటూ ఒకామె "అయితే కోడలా! వెంకట్రావమ్మను అత్తగారింటికి పంపరా?"

"అదేనంటత్తయ్యా పైకి ఎవరూ మాట్లాడకపోయినా లోపల్లోపల చాలా కోపాలున్నయ్యంట. కమ్మగుట్టు గడపదాటదంటారు."

"మా లచ్చమ్మ కంతే కావల్లే ఎర్రకోడలొచ్చిందని ఒకటే మిడిసిపాటు ఇప్పుడేవయింది."

"అసలు ఇదంతా రామయ్యపనే. పాపమా పిల్ల ముఖం చూస్తే ఎంత జాలేస్తుందో. ఈ గొడవ వచ్చినదగ్గరనుండి ఆ పిల్ల పక్కింటాళ్ళకు కూడా కనపడటల్లేదంట పిన్నీ" మరొకామె జాలిగా అన్నది. "అదిసరేగానీ ఈ సంగతి తెల్సా" ఒకామె ఉత్సాహంగా అడిగింది.

"ఏం విషయం?" అంటూ ఆసక్తిగా అడిగారు. "అదే మన సుబ్బమ్మ కూతురుకి పెళ్ళయింది కదా. అల్లుడొట్టి అయోమయపాడంట. అందుకని మన రంగమ్మత్త దగ్గరకు పంపారంట."

"సరేలే. ఇందులో పెద్ద వింతేముంది. ఇయన్నీ మామూలే."

"పుల్లమ్మాళ్ళ అక్క కూతురు పెద్దమనిషయింది కదా. వాళ్ళు బంతి పెట్టరంట" మరొకామె అదేదో విడ్డూరమైనట్లుగా చెప్పింది.

"అదిగో మాలచ్చమ్మొస్తున్నది - పదండి ఆమెకీ మాటలన్నీ గిట్టవు"

"అయినా మనకెందుకీ మాటలు. ఏదో కాస్త దేవుడి మాటలు చెప్పుకుంటే పుణ్యమన్నా వస్తుంది - పదండి, పదండి" అని మళ్ళీ నీళ్ళల్లో మునిగారు.

"ఏమర్రా మీ అందరికంటే వెనకొచ్చినట్టున్నాను. ఇవ్వాళ కొంచెం బాగా లేక తొందరగా లేవలేకపొయ్యాను" అని మాలక్షమ్మ నీళ్ళలోకి దిగుతుంటే చంద్రమ్మ చెల్లెలిని వెంటపెట్టుకుని చెరువు దగ్గర కొచ్చింది. వాళ్ళను చూసి ఆడంగులంతా ఒకటే సైగలు చేసుకోవటం. అత్తాకోడళ్ళు ఒకళ్ళ ముఖం ఒకళ్ళు చూసుకున్నారు. ఇద్దరిలో ఏదో బాధ గుండెను తాకినట్టయింది. స్నానం అయిపోయిన తరువాత కావాలనే అందరికీ దూరంగా ఇద్దరూ ఒకచోట పూజకు కూర్చున్నారు.

మా లక్ష్మమ్మ నేల చదును చేసి చెంబులో నీళ్ళు చిలకరిస్తూ "బాగున్నావా అమ్మా?" అని పలకరించింది.

బాగున్నానన్నట్టు తలూపి గిన్నెలో పిండి తీసుకుని వెంకట్రావమ్మ ముగ్గేయటం మొదలుపెట్టింది.

చంద్రమ్మ తడిసిన జుట్టు ముడేసుకుంటూ వచ్చి కూర్చుని "అత్తమ్మా! ఇదేదీ మనసులో వుంచుకోవద్దు. ఆయన చాదస్తం ఆయనదే ఎవ్వరు చెప్పినా వినరుకదా. మొండి మనిషి. నాకు చాలా బాధగా ఉన్నది" అన్నది.

"పోనీలే అమ్మా మనం నల్గురి నోళ్ళల్లో నానుతున్నామే అని బాధ. మీ మావయ్య అంతకంటే పట్టుదల మనిషేగా, రామయ్య ఆలోచించొద్దూ. ఏంటో మధ్యలో పసిపిల్లల జీవితాలు నాశనమవుతున్నాయి" మా లక్ష్మమ్మ గొంతు బొంగురుపోయింది.

"అత్తమ్మా! మీరంతా ఎందుకు బాధపడటం, ఇప్పుడేం కొంపమునిగింది. బావను ఒక్కళ్ళు కూడా అర్థం చేసుకోరేం? ఆయన మా ఇద్దరి మంచికోరేగా ఇట్లా చేసింది. ఇందులో తప్పేం వుంది? మంచి బిడ్డ పుడితే మీకేగా పేరొచ్చేది."

"ఎంత ఓర్పు తల్లీ నీకు. చిన్నదానవయినా పెద్ద మనసుతో మాట్లాడావు. మీ మామయ్యతో నేను చెబుతాను. నువ్విదేం మనసులో పెట్టుకోవద్దు" అంటూ హారతిచ్చి పూజ ముగించారు.

"అత్తమ్మా! ఇంకెళ్ళొస్తాం"

"మంచిదమ్మా"

వెళ్ళిపోతున్న వాళ్ళను కాసేపు అలాగే చూసి నిట్టూర్పు అణుచుకుంటూ ఇంటిదారి పట్టింది మహాలక్ష్మమ్మ.

అనుకున్న ముహూర్తం ఇంకా నాలుగురోజులుందనగానే రామయ్య, చౌదరిగారింటికెళ్ళి క్షమాపణలు చెప్పాడు. అంతకుముందే మహాలక్ష్మమ్మ కూడా ఆయనతో నచ్చచెప్పటంతో మొదట్లో కొంత బెట్టు చూపించినా తర్వాత మెత్తబడ్డారు. పరిస్థితంతా మామూలుగా అయిపోయి ఇద్దరిళ్ళల్లో సందడి మొదలయింది. మనసుల్లో మబ్బులు తొలగి సంతోష చంద్రికలు పరుచుకున్నాయి. మొత్తానికి రామయ్య తనమాటే నెగ్గించుకున్నాడన్న పేరు ఆయనకు మిగిలింది. ఎంతయినా చౌదరిది మంచి మనస్సు అనేది వీరికి మిగిలింది.

నిండు పౌర్ణమి రాత్రి జాజులు, మల్లెలు పక్కమీద నూతన దంపతులను కూర్చోబెట్టి పురోహితుడు, ముత్తయిదువులు మంత్రాలతో మంగళాక్షలతో ఆశీస్సులిచ్చారు. ప్రశాంతమైన మనస్సుతో వెంకట్రావమ్మ తనను తాను త్రికరణ శుద్ధిగా అర్పణ చేసుకున్నది.

కుమార సంభవం

కొత్తకాపురం. అత్తమామలు ప్రేమాభిమానాలు, ఆడపడుచుల పరిహాసాలు. తొలి వలపుల మురిపాలతో కాలాన్ని గురించి ఆలోచించకుండానే మూడేళ్ళు గడిచాయి. వెంకట్రావమ్మ మంచితనం ఇంట్లో అందర్నీ ఆకట్టుకున్నది. ఎవరికే పనొచ్చినా ఆమె అవసరమే ఎక్కువ. నాగయ్య వయసులో బాగా చిన్నవాడు కావటంతో ఆమెకు మరీ దగ్గరయ్యాడు. ఎప్పుడూ వదిన కొంగుచాటునే. మహాలక్ష్మమ్మ వంటింటి మొఖం చూట్టం మానుకోవటమే కాకుండా "మా రెండో కోడలు ఏం వండినా అమృతమే" అని చెప్పుకునేది. ఇక పాలేళ్ళు సరేసరి కన్నతల్లి కంటే ఎక్కువగా చూసుకునేవాళ్ళు. అంతవరకు మామగారు ఆమెతో పెద్దగా మాట్లాడింది లేదు. ఒక సంఘటనతో ఆయన కూడా పూర్తిగా మారిపోయారు. ఆ రోజు అందరూ మంచి నిద్దర మీదుండగా ఎవరో వచ్చి తలుపు తట్టినట్టయింది. రామస్వామికి వెంటనే మెలుకువ వచ్చి 'ఎవరూ?' అని కేక పెట్టారు.

"మేము గుంటూరుజిల్లా వాళ్ళం. కొంచెం తలుపు తియ్యండి."

ఇంతరాత్రిపూట వచ్చారేంటి? ఏం పనిమీదో ఏమో అనుకుంటూ మూలనున్న కర్రతీసుకుని వెళ్ళి తలుపు తీసాడు. ఎదురుగా నలిగిపోయిన గుడ్డలతో వాడిపోయిన ముఖాలతో కొత్త మనుషులు కనిపించారు. ఈయన అడక్కుండానే వాళ్ళు చెప్పిన విషయమేమిటంటే ఏదో పనిమీద బందరు నుండి వస్తుంటే నిమ్మకూరు అడ్డరోడ్డు దగ్గర బస్సు చెడిపోయిందట. చాలాసేపు ఏమైనా బస్సులొస్తాయేమోనని ఎదురు చూసి, పొద్దుపోవటంతో దగ్గర ఎక్కువ డబ్బున్నందువల్ల లారీల్లో పోవటం ఇష్టంలేక రెండు కిలోమీటర్లు నడిచి ఊళ్ళోకి వచ్చారు. అందరూ నిద్దర్ల మీదుండడంతో అరుగుమీద పడుకున్న ఒకతన్ని లేపి అడిగితే చౌదరి పేరు చెప్పి ఇల్లు చూపించాడట. కనక ఆ రాత్రికి పడుకోటానికి ఆశ్రయమిస్తే తెల్లారి వెళ్ళిపోతామని చెప్పారు.

రామస్వామి వాళ్ళు కాళ్ళు కడుక్కోటానికి నీళ్ళుగాబు చూపించి పాలేరును లేపి రెండు మంచాలు దొడ్లో వేయించాడు. వాళ్ళ బోజన విషయం ఆలోచించాలంటే భార్యకు పగలంతా ఒంట్లో బాగోలేదు. పెద్దకోడలు అంత పనిమంతురాలు కాదు. చిన్నకోడలితో పెద్దగా మాటల్లేవు. ఏం చెయ్యాలీ? అని ఆలోచిస్తూ చుట్టకాల్చుకుంటూ వీధి అరుగు మీద కూర్చున్నాడు వెనక గాజుల చప్పుడయ్యేసరికి తిరిగి చూసి "ఎవరూ?" అన్నాడు.

"నేనే మామయ్యా"

"చిన్న కోడలా? ఏంటమ్మా? నిదరపోలా?"

"మీరు లేచినప్పుడే మెలుకువొచ్చింది. వాళ్ళు మీతో మాట్లాడేటప్పుడే పొయ్యిమీద బియ్యం, పప్పేసాను. మీరు వాళ్ళతో మాట్లాడుతూండండి. చప్పున వంట చేసిపిలుస్తాను. వచ్చినాళ్ళు ఆకలితో పడుకుంటే ఏం బాగుంటుంది" ఆయనకు చాలా ఆశ్చర్యం కలిగింది. ఈ పిల్లకెంత ఇంగితం. తన పరువు నిలబెట్టేది ఈ కోడలే అనిపించిందాయనకు. ఒక అరగంటలోపే ఆమె చాటునుండి అన్నీ అందిస్తుంటే చౌదరి అతిథులకు కొసరి కొసరి వడ్డించాడు. వేడివేడి అన్నం, పప్పు, కొత్తావకాయ, కమ్మగా కాచిన నెయ్యి, తోడు పెట్టిన

తియ్యటి గడ్డపెరుగుతో తృప్తిగా భోజనం చేసిన గుంటూరు జిల్లా వాళ్ళు ఆయనను ఆకాశానికెత్తేశారు. ఆయనకైతే కోడలివల్లే కదా తనకింత గౌరవం కలిగింది. ఈ రాత్రిపూట విసుగులేకుండా, చప్పుడు కాకుండా ఎంత ఓర్పుగా వంట చేసింది. ఆమెను చూస్తుంటే నిజంగా అన్నపూర్ణమ్మ కాశీ వదిలి ఇక్కడకు వచ్చిందా అనిపించింది.

ఆ సంఘటనతో ఆయనకు కోడలి పట్ల అభిమానం పెరిగింది. అప్పటినుండి గ్రామంలోకి పొరుగూరి వాళ్ళెవరు వచ్చినా చౌదరిగారింటికే వెళ్ళేవాళ్ళు. అర్ధరాత్రయినా, అపరాత్రయినా ఆయన మొహమాటపడటంలేదు.

"అమ్మాయ్! నలుగురొచ్చారు వంట చెయ్యమ్మ" అని చెప్పేవారు. ఆమె అంతకంటే సంతోషంగా వండిపెడుతుండేది. మహాలక్ష్మమ్మ 'పిల్లనెందుకంత కష్టపెడతార'ని ఆయన దగ్గర విసుక్కునేది. అందుకని మామాకోడళ్ళు ఈ అన్నదాన కార్యక్రమం మహాలక్ష్మమ్మకి చెప్పకుండానే నిర్వహిస్తుండేవాళ్ళు.

మళ్ళీ వర్షాకాలం వచ్చింది. వ్యవసాయపు పనులు ముమ్మరంగా సాగుతున్నాయి. లక్ష్మయ్య మరీ నల్లపూసై పోయాడు. పొలంలో వుంటే ఆయనకు ఇల్లు, పెళ్ళాం గుర్తుండవు. అందుకే వెంకట్రావమ్మ హాస్యంగా అనేది "తను రెండో పెళ్ళామని" "రెండో పెళ్ళాం మీదే ప్రేమెక్కువ కదా" అని ఆయన చమత్కరించేవాడు. చక్కని అనుకూలమైన దాంపత్యం. అరమరికలు లేని అంతరంగాలు. సీతారాముల్లాగా వుండే వాళ్ళను చూసి అందరికీ ముచ్చటే.

ఆ రోజు లక్ష్మయ్య భోజనం కూడా అక్కడికే పంపమని చెప్పి పొలం వెళ్ళిపోయాడు. కడుపు, పండించుకున్న ధాన్యమాత మాతృత్వపు నిండుదనంతో కళకళలాడుతున్నది. పాలేరు చేత అన్నం పంపించి, అత్తగారి అనుమతితో తోడి కోడళ్ళంతా భోజనానికి కూర్చున్నారు. శనివారం కావటంతో వెంకట్రావమ్మ చక్కెర పొంగలి చేసింది. కొంచెం నోట్లో పెట్టుకోగానే ఆమెకు కడుపులో వికారంగా అనిపించి పెరట్లోకి వెళ్ళిపోయింది. ఏదో పనిమీద వెళ్ళిందనుకున్నారు తోడికోడళ్ళు. వాంతి చేసుకుంటున్న మరదలిని చూసి రాజయ్య భార్యను కేకేసాడు. కంగారుగా ఆమె రాగానే "నీకేమయినా బుద్ధుందా! ఆ పిల్లకేదో వంట్లో బాగా లేనట్టుంది. ఎవరూ పట్టించుకోరేం. చాకిరంతా ఆ అమ్మాయిది. కూర్చుని తినటం మీది" అని పెద్దగా అరవటంతో అందరూ పరుగెత్తుకొచ్చారు. అప్పటికే బావగారి హడావుడికి సిగ్గుపడి ఆమెపైట కొంగు భుజం చుట్టూ లాక్కుంటూ తలొంచుకుని లోపలికెళ్ళిపోయింది. అత్తగారు ఆందోళనగా దగ్గరకొచ్చి "ఏంటమ్మా వెంకట్రావుడూ ఏమయింది?" అని అడుగుతూ నుదుటి మీద చెయ్యేసి చూసింది. "ఏమో! అత్తమ్మా! ఒంట్లో ఏం బాగుండలా. ఏం తిన్నా కడుపులో తిప్పుతున్నట్టుంది"

"అమ్మా! పామర్రు తీసికెళ్ళి హాస్పిటల్లో చూపించరాదూ!?" రాజయ్య అన్నాడు.

"ఏమ్మా - వెళ్దామా?"

"వద్దత్తమ్మా కాఫీ బిళ్ళ పాలల్లో కలిపియ్యి, కాసేపు పడుకుంటే అదే తగ్గిపోతుంది." అత్తకనుమానం వచ్చింది. గదిలో కెళ్ళాక అడిగింది.

"అమ్మాయ్ బయట చేరి ఎన్నాళ్ళయింది?"

"మూడు నెల్లయిందనుకుంటా"

"సరేలే పెద్ద హడావుడీ చేసావు. అదా సంగతి."

"రాజయ్యా! మీ తమ్ముడెప్పుడొస్తాడు పొలం నుండి"

"ఎందుకే?"

"ఎందుకేమిటి నీకు కూతురు పుట్టలా. అట్టాగే నీ తమ్ముడికి కూడా కొడుకు పుట్టబోతున్నాడు."

"నిజవా! అమ్మా! ఇప్పుడే తమ్ముడికి కబురు చేస్తానుండే" రాజయ్య హడావుడిగా బయటి కెళ్ళిపోయాడు. అసలు విషయం తెలియగానే అందరి మనసులు తేలికపడ్డాయి. సంతోషంగా ఒకళ్ళకొకళ్ళు పాయసం తినిపించుకున్నారు. వెంకట్రావమ్మ గదిలో నుండి బయటకు రాలేదు. ఆమెకేదో కొత్తగా, బిడియంగా ఉన్నది. లక్ష్మయ్యకి వార్త తెలిసినా పెద్దగా పట్టించుకున్నట్టు లేదు. పనొదిలి రానని కబురు చేసాడు. ఇదాయనకు మామూలు విషయమే. పెళ్ళయితే పిల్లలు పుట్టడంలో ప్రత్యేకతేముంది అనుకునే మనస్తత్వం.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments